

Nr 40

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m., m. m.

Genom en den 11 oktober 1963 dagtecknad proposition, nr 176, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen följande förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m.;
- 2) lag om ändring i gruvlagen den 3 juni 1938 (nr 314); samt
- 3) lag om ändring i uranlagen den 2 december 1960 (nr 679).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den i propositionen förordade ändringen i lagen angående stenkolsfyndigheter m. m. syftar främst till en förbättring av lagens bestämmelser om saltfyndigheter samt olje- och gasfyndigheter. En modernisering av lagen i dessa delar har befunnits påkallad för att möjliggöra en rationellt bedriven letning efter de nämnda fyndigheterna. Den föreslagna regleringen bygger liksom den nu gällande på ett koncessionssystem, men möjlighet införes att begränsa koncession beträffande salt-, olje- och gasfyndigheter till att avse endast undersökning av dylik fyndighet och, i samband med sådan begränsning, till att gälla under viss tid. Andra nyheter beträffande salt-, olje- och gasfyndigheter i förslaget är att koncessionsområdena skall kunna göras betydligt större än vad nuvarande regler tillåter samt att bestämmelserna om arbetsskyldighet skall ersättas med mera allmänt hållna föreskrifter om möjlighet för Kungl. Maj:t att stipulera undersökningsplikt. Vidare upptager förslaget nya regler om den utredning som bör förebringas i koncessionsärenden m. m.

I fråga om gruvlagens regler föreslås i propositionen bl. a., att Kungl. Maj:t skall tilläggas befogenhet att, när synnerliga skäl föreligger, dispensera från lagens bestämmelse om »hus och hem» såsom hinder för inmutning och utmålsläggning.

Lagförslagen

De vid propositionen följande lagförslagen är av följande lydelse.

1) Förslag
till
Lag
om ändring i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m.

Härigenom förordnas, *dels* att 2, 7, 11, 20, 21, 33, 35 och 49—52 §§ lagen den 28 maj 1886 angående stenkolsfyndigheter m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att 53 och 54 §§ nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Ansökning om koncession göres skriftligen och ingives till Konungens Befallningshavande i länet. Sådan ansökning skall innehålla uppgift å

sökandens namn, yrke, hemvist och postadress;

det jordområde, varå koncession sökes, med angivande av fastighet, församling och län, där området är beläget;

huru stor ytvidd i dagen inom sagda område, som sökanden anser sig för arbetet behöva; samt den mark för väg till området, som kan vara erforderlig.

Ansökningen skall — — — — — i 13 §.

Sökanden skall — — — — — sökandens förfogande.

Ansökning om koncession göres skriftligen och ingives till Konungens Befallningshavande i länet. Sådan ansökning skall innehålla uppgift å

sökandens namn, yrke, hemvist och postadress;

det jordområde, varå koncession sökes, med angivande av fastighet, där området är beläget;

huru stor ytvidd i dagen inom sagda område, som sökanden anser sig för arbetet behöva; samt

den mark för väg till området, som kan vara erforderlig.

7 §.

Söka flera koncession å samma område, bestämme Konungen, oberoende av tiden då ansökningarna inkommit, vilken av sökandena, vare sig de äro jordägare, upptäckare eller andra, må äga företräde till koncessionens erhållande; *dock vare den, som därvid visar sig hava upptäckt fyndigheten, berättigad att, om annan erhåller koncessionen, av denne undfå skälig gottgörelse, vars belopp i koncessionen bestämmes.*

Söka flera koncession å samma område, bestämme Konungen, oberoende av tiden då ansökningarna inkommit, vilken av sökandena, vare sig de äro jordägare, upptäckare eller andra, må äga företräde till koncessionens erhållande.

Den som upptäckt fyndighet vare berättigad att, om annan erhåller koncession, av denne få skälig gottgörelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Det åligger den, som erhållit koncession, att såsom pant för skada och intrång, som genom arbetet kan jordägare eller annan tillskyndas, hos Konungens Befallningshavande nedsätta i penningar eller svenska statens eller allmänna hypoieksbankens obligationer tvåtusen kronor, innan något arbete får börjas, samt därutöver, innan annat arbete än fyndighetens undersökning medelst borrhning får äga rum, ett belopp av femtio kronor för varje hektar av det område, koncessionen omfattar. Är koncessionsinnehavaren tillika ägare av detta område, må i koncessionen medgivnas honom befrielse, till hela beloppet eller viss del därav, från nedsättning, varom nu är sagt; dock med skyldighet för koncessionsinnehavaren att sedermera, om jorden eller andel därav kommer i annan ägares hand, inom åtta dagar efter tillsägelse av nye ägaren fullgöra vad här ovan är i avseende å nedsättande av pant i allmänhet föreskrivet.

Har nedsatt belopp blivit till större eller mindre del för gäldande av skadeersättningar använt, skall koncessionsinnehavaren inom åtta dagar fylla bristen, så att beloppet åter uppgår till ovan bestämda summa.

20 §.

1 mom. Om innehavare av koncession verkställer arbete utan att pant är enligt 11 § nedsatt, eller vidtager förfoganden över område i dagen, som icke blivit honom anvisat av bergmästaren såsom i 12 § sägs, eller sätter sig i besittning av anvisat område eller av mark för väg innan borgen är enligt 12 § ställd, eller mot bestämmelserna i 16 § under jord driver arbete å område, som är däremot skyddat, ansvare såsom för åverkan, om åtal därå i laga tid anställes.

2 mom. I fall, varom i 1 mom. är sagt, så ock om koncessionsinnehavare underlåter att enligt 11 § fyl-

Den som erhållit koncession skall, innan något arbete må utföras inom koncessionsområdet, hos Konungens Befallningshavande ställa pant eller borgen för den ersättning han kan förpliktas utgiva för skada eller intrång, som genom arbetet tillskyndas jordägare eller annan. Är ej sådan säkerhet godkänd av den, till vars förmån den ställes, skall den prövas av Konungens Befallningshavande. Borgen må ej godkännas av Konungens Befallningshavande, med mindre löftesmännen förbundit sig en för alla och alla för en såsom för egen skuld.

1 mom. Om innehavare av koncession verkställer arbete utan att säkerhet är enligt 11 § ställd, eller vidtager förfoganden över område i dagen, som icke blivit honom anvisat av bergmästaren såsom i 12 § sägs, eller sätter sig i besittning av anvisat område eller av mark för väg innan borgen är enligt 12 § ställd, eller mot bestämmelserna i 16 § under jord driver arbete å område, som är däremot skyddat, ansvare såsom för åverkan, om åtal därå i laga tid anställes.

2 mom. I fall, varom i 1 mom. är sagt, så ock om koncessionsinnehavare underlåter att ställa sig till

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

la uppkommen brist i nedsatta medel, eller att ställa sig till efterrättelse föreskrift i fråga om borgen, som av Konungens Befallningshavande enligt 12 § meddelas, eller att utgiva ersättning enligt 14 § 2 mom.; då varde arbetet inställt intill dess vad i varje fall är föreskrivet blivit fullgjort; och åligger det utmätningsmannen i orten, då han därom anlitas, att lämna den för arbetets inställande nödiga handräckning.

efterrättelse föreskrift i fråga om borgen, som av Konungens Befallningshavande enligt 12 § meddelas, eller att utgiva ersättning enligt 14 § 2 mom.; då varde arbetet inställt intill dess vad i varje fall är föreskrivet blivit fullgjort; och åligger det utmätningsmannen i orten, då han därom anlitas, att lämna den för arbetets inställande nödiga handräckning.

21 §.

Vill koncessionsinnehavare — — — — — i länskungörelserna.

Då koncession sålunda upphört likasom då densamma genom laga kraft ägande dom förklarats förverkad, äge den, som innehaft koncessionen, att återfå den av honom enligt 12 § ställda borgen, sedan han visat, att alla frågor om jordlösen inom området för koncessionen blivit slutligen avgjorda; och vare han därjämte berättigad att, sedan ett år förflutit från koncessionens upphörande, återbekomma så stor del av det enligt 11 § nedsatta belopp, som icke motsvarar anspråk på ersättningskyldighet, varom tvist då kan vara anhängig.

Då koncession sålunda upphört likasom då densamma genom laga kraft ägande dom förklarats förverkad, äge den, som innehaft koncessionen, att återfå den av honom enligt 12 § ställda borgen, sedan han visat, att alla frågor om jordlösen inom området för koncessionen blivit slutligen avgjorda; och vare han därjämte berättigad att, sedan ett år förflutit från koncessionens upphörande, återbekomma den enligt 11 § ställda säkerheten, om han visar, att alla tvister om dittills anhängiggjorda anspråk på ersättning blivit slutligen avgjorda.

Önskar koncessionsinnehavare — — — — — är föreskriven.

Medgives koncessionsinnehavare att avstå från en del av området för koncessionen, gälle om återbekommande av det för den delen nedsatta belopp vad här ovan är i ty fall stadgat.

33 §.

Bergverksstyrelsen äger — — — — — egendom uppstår. Den, som icke ställer sig till efterrättelse föreskrift, som på grund av denna § av bergsöverstyrelsen eller bergmästaren meddelas, straffes med böter från och med tio till och med fem hundra kronor.

Den, som icke ställer sig till efterrättelse föreskrift, som på grund av denna § av bergsöverstyrelsen eller bergmästaren meddelas, dömes till dagsböter.

35 §.

Utan tillstånd av bergmästaren må icke schakt eller gruvöppning ifyllas eller de i gruvan befintliga,

Utan tillstånd av bergmästaren må icke schakt eller gruvöppning ifyllas eller de i gruvan befintliga,

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

för dess styrka och bestånd nödiga byggnader skadas eller förstöras. Den häremot bryter straffes med böter från och med tio till och med fem hundra kronor.

för dess styrka och bestånd nödiga byggnader skadas eller förstöras. Den häremot bryter dömes till dagsböter.

49 §.

Rättighet att för tekniskt utvinande av salt eftersöka och bearbeta saltfyndighet är beroende på koncession, som meddelas av Konungen.

Rättighet att för tekniskt utvinande av salt eftersöka och bearbeta saltfyndighet är beroende på koncession, som meddelas av Konungen. Koncession må begränsas till att avse allenast undersökning av fyndighet och, i samband med dylik begränsning, till att gälla under viss tid, som angives i koncessionen.

Med saltfyndighet — — — — — — — — — — med stensaltets.

Konungen äger vid meddelande av koncession bestämma, i vilken omfattning fyndigheter skola undersökas för att den rätt som grundas på koncessionen skall äga bestånd. Konungen må sedermera meddela ändrade bestämmelser i detta hänseende.

Koncession må av Konungen återkallas, om föreskrift som meddelats med stöd av tredje stycket åsidosättes eller eljest synnerliga skäl äro därtill.

50 §.

Vad här ovan i 2—5, 7—44 och 48 §§ är stadgat angående stenkolsfyndigheter skall äga motsvarande tillämpning i fråga om saltfyndigheter.

1 mom. Vad i 2—4, 7—25, 32—40, 42—44 och 48 §§ är stadgat angående stenkolsfyndigheter skall, med de avvikelser som föranledas av bestämmelserna i detta kap., äga motsvarande tillämpning i fråga om saltfyndigheter; därvid skall vad i 21 § andra stycket stadgas gälla även i fall då koncession upphört av annan anledning än där sägs.

Är fråga om koncession avseende allenast fyndighets undersökning, erfordras ej att i ansökningen om koncession lämnas uppgift å fastigheter inom det område, varå koncessionen sökes. När skäl äro därtill, äger Konungen i fråga om dylik koncession medgiva sökanden att, utan hinder av bestämmelserna i 2 § andra stycket, vid ansökningen föga karta jämte beskrivning av annan beskaf-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

fenhet än där sägs. Ändå att sådant medgivande lämnats, må icke anvisas område i dagen enligt 12 § eller påbörjas arbete för fyndighets undersökning medelst borrhning med mind- re koncessionsinnehavaren dessförin- nan över koncessionsområdet eller så stor del därav, som bergmästaren prövat erforderlig, låtit upprätta kar- ta av beskaffenhet, som angives i 2 § andra stycket, samt insänt kartan till bergmästaren.

2 mom. Koncession må icke omfat- ta område överstigande tiotusen hekt- ar.

3 mom. Koncessionsinnehavaren vare pliktig att upprätta karta över undersökningsarbete och bearbetning av fyndighet inom koncessions- området enligt de föreskrifter som meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av kom- merskollegium.

Sveriges geologiska undersökning eller annan myndighet som Konung- en bestämmer skall på begäran be- redas tillfälle att genom geologisk sakkunnig följa koncessionsinneha- varens arbete och taga del av de ve- tenskapliga resultaten av detsamma. Vägrar koncessionsinnehavaren att ställa sig denna bestämmelse till ef- terrättelse, äger länsstyrelsen på an- mälan av myndigheten vid vite ålägga honom att fullgöra sin skyldighet.

4 mom. Den som påbörjar arbete för fyndighets undersökning medelst borrhning, innan han fullgjort vad som enligt 1 mom. andra stycket åligger honom i fråga om karta över kon- cessionsområdet eller del därav, eller åsidosätter föreskrift, som meddelats med stöd av 3 mom. första stycket, dömes till dagsböter. I fråga om åtal gälle vad i 44 § stadgas.

51 §.

Rättighet att för utvinnande av olja eller gas genom borrhning efter- söka och bearbeta olje- eller gasfyn- dighet är beroende på koncession, som meddelas av Konungen.

Rättighet att för utvinnande av olja eller gas genom borrhning efter- söka och bearbeta olje- eller gasfyn- dighet är beroende på koncession, som meddelas av Konungen. *Konces-*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Den som innehar koncession må ock tillgodogöra sig kolväte i fast form, som anträffas inom det område koncessionen gäller.

Den som innehar koncession avseende rätt att bearbeta olje- eller gasfyndighet må ock tillgodogöra sig kolväte i fast form, som anträffas inom det område koncessionen gäller.

52 §.

Vad här ovan i 2—5, 7—25, 27—40, 42—44 och 48 §§ är stadgat angående stenkolsfyndigheter skall äga motsvarande tillämpning i fråga om olje- och gasfyndigheter.

Vad i 2—4, 7—25, 32—40, 42—44 och 48 §§ är stadgat angående stenkolsfyndigheter skall, med de avvikelser som föranledas av bestämmelserna i detta kap., äga motsvarande tillämpning i fråga om olje- och gasfyndigheter; därvid skall vad i 21 § andra stycket stadgas gälla även i fall då koncession upphört av annan anledning än där sägs.

Bestämmelserna i 49 § tredje och fjärde styckena ävensom 50 § 1 mom. andra stycket samt 2, 3 och 4 mom. skola äga motsvarande tillämpning beträffande olje- och gasfyndigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

Har före nya lagens ikraftträdande koncession meddelats, skola beträffande därigenom uppkomna rättsförhållanden bestämmelserna i äldre lag fortfarande äga tillämpning; dock skall vad i 33 och 35 §§ nya lagen är stadgat städse gälla.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i gruvlagen den 3 juni 1938 (nr 314)

Härigenom förordnas, att 5 §, 6 § 2 och 3 mom., 21 § 1 mom. samt 74 och 75 §§ gruvlagen den 3 juni 1938 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Inmutningspunkten må icke vara belägen å, ej heller inmutat område omfatta:

Inmutningspunkten må icke vara belägen å, ej heller inmutat område omfatta:

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

- 1) område å — — — — — anläggningens ytterkant;
- 6) område beläget på mindre avstånd än etthundra meter, i horisontalplanet räknat, från byggnad, som är avsedd att stadigvarande användas till bostad, eller från annan åbyggnad, där den är uppförd vid gård, eller från tomtplats eller trädgård vid bostadsbyggnad som nyss nämnts, med mindre medgivande till inmutning lämnats av såväl ägaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården som den vilken därtill har nyttjanderätt; dock att under byggnad som nu sagts ej skall innefattas byggnad som är belägen å inmutat eller utmålslagt område vartill gruvrätten äger bestånd;
- 6) område beläget på mindre avstånd än etthundra meter, i horisontalplanet räknat, från byggnad, som är avsedd att stadigvarande användas till bostad, eller från annan åbyggnad, där den är uppförd vid gård, eller från tomtplats eller trädgård vid bostadsbyggnad som nyss nämnts, med mindre *antingen* medgivande till inmutning lämnats av såväl ägaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården som den vilken därtill har nyttjanderätt *eller ock Konungen lämnat tillstånd, vilket må ske när synnerliga skäl därtill äro*; dock att under byggnad som nu sagts ej skall innefattas byggnad som är belägen å inmutat eller utmålslagt område vartill gruvrätten äger bestånd;
- 7) område som upptages — — — — — nu stadgas.

6 §.

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- 1) sökandens namn, — — — — —
- 3) fastighet, *församling och län*, där det med ansökningen avsedda området är beläget, ävensom ägarens namn, yrke, hemvist och postadress; dock må i sistnämnda hänseenden, där mark är samfällad för flera fastigheter med skilda ägare och för samfälligheten finnes känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, uppgifterna i stället avse ledamöterna i styrelsen eller förvaltaren;
- 4) inmutningspunktens belägenhet

3 mom. Vid ansökningen foge sökanden:

- 1) karta eller — — — — —
- 3) där sökanden är svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening eller där jämlikt 5 § 1), 2), 7) eller 9) Konungens tillstånd erfordras för inmutning, handlingar utvisande sökandens rätt att verkställa inmutningen eller, om sökanden icke innehar sådan rätt, till Konungen ställd ansökning om tillstånd att verkställa inmutningen;
- 4) en ansökningsavgift — — — — —

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- — — — — mineralfyndighetens art;
- 3) fastighet, där det med ansökningen avsedda området är beläget, ävensom ägarens namn, yrke, hemvist och postadress; dock må i sistnämnda hänseenden, där mark är samfällad för flera fastigheter med skilda ägare och för samfälligheten finnes känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, uppgifterna i stället avse ledamöterna i styrelsen eller förvaltaren;
- — — — — inmutade området.

3 mom. Vid ansökningen foge sökanden:

- — — — — medgivande lämnats;
- 3) där sökanden är svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening eller där jämlikt 5 § 1), 2), 6), 7) eller 9) Konungens tillstånd erfordras för inmutning, handlingar utvisande sökandens rätt att verkställa inmutningen eller, om sökanden icke innehar sådan rätt, till Konungen ställd ansökning om tillstånd att verkställa inmutningen;

— — — — — 10 § stadgas.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

21 §.

1 mom. I ansökning om utmål skall uppgivas:

1) sökandens namn, — — — — —
 3) fastighet, församling och län, där de områden äro belägna, som sökanden önskar erhålla såsom utmål eller därutöver jämlikt 34 § taga i anspråk;

4) de personers — — — — — under 4) sägs.

1 mom. I ansökning om utmål skall uppgivas:

inmutningsrätten grundas;
 3) fastighet, där de områden äro belägna, som sökanden önskar erhålla såsom utmål eller därutöver jämlikt 34 § taga i anspråk;

74 §.

Över gruva som erhållit utmål och är under arbete skall *i minst tre exemplar* upprättas fullständig och noggrann gruvkarta; och *böra alla nya gruvarbeten inmätas och inläggas å kartan sist inom påföljande årets utgång*. Av kartan skall ett exemplar finnas vid gruvan, ett exemplar insändas till bergmästaren och ett till kommerskollegium.

Upprättande av gruvkarta så ock komplettering av sådan karta skall verkställas av bergsstatstjänsteman eller annan, som av kommerskollegium förklarats behörig att verkställa gruvmätningar. Kostnaderna för upprättandet av kartan samt kompletteringen av det vid gruvan förvarade exemplaret skola gäldas av gruvinnehavaren. *Denne vare ock skyldig tillhandahålla erforderligt material för komplettering av de exemplar av kartan vilka förvaras av bergmästaren och kommerskollegium.*

Närmare föreskrifter om kartans upprättande och komplettering meddelas av kommerskollegium.

Över gruva som erhållit utmål och är under arbete skall upprättas fullständig och noggrann gruvkarta. *Kartan skall förvaras hos gruvinnehavaren och fortlöpande kompletteras av denne. Utdrag av kartan skall insändas till kommerskollegium. I den utsträckning bergmästaren påfordrar skall utdrag insändas även till honom.*

Upprättande av gruvkarta så ock komplettering av sådan karta skall verkställas av bergsstatstjänsteman eller annan, som av kommerskollegium förklarats behörig att verkställa gruvmätningar. Kostnaderna för upprättandet och kompletteringen av kartan samt för verkställandet av utdrag som ovan nämnts skola gäldas av gruvinnehavaren.

Närmare föreskrifter om kartans upprättande och komplettering samt om verkställande av utdrag av kartan och utdrags insändande till kommerskollegium meddelas av kollegium.

75 §.

Försummar gruvinnehavaren vad i fråga om *kartas upprättande och komplettering* är föreskrivet, äge bergmästaren förelägga honom att inom viss tid, vid vite ej överstigande femhundra kronor, antingen *in-komma med karta* eller ock lämna

Försummar gruvinnehavaren vad i fråga om *gruvkarta och utdrag därav* är föreskrivet, äge bergmästaren förelägga honom att inom viss tid, vid vite ej överstigande femhundra kronor, antingen *fullgöra sina åligganden i dessa avseenden* eller ock lämna er-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

erforderligt förskott för arbetets utförande genom bergmästarens försorg. erforderligt förskott för arbetets utförande genom bergmästarens försorg.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

3) Förslag

till

Lag**om ändring i uranlagen den 2 december 1960 (nr 679)**

Härigenom förordnas, att 5 § 2 mom., 26 § 2 mom., 36 § 2 mom. samt 44, 51 och 52 §§ uranlagen den 2 december 1960 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- 1) sökandens namn, — — — — —
- 3) det område, varå tillstånd sökes, med angivande av församling och län där området är beläget;
- 4) med bevis — — — — —

Sökanden skall — — — — — anmälan skett.

inom området.

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- 3) fyndighetens art;
- 3) det område, varå tillstånd sökes;

26 §.

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- 1) sökandens namn, — — — — —
- 3) fastighet, församling och län, där det med ansökningen avsedda området är beläget;
- 4) de personers — — — — —

att bedrivas.

2 mom. I ansökningen skall uppgivas:

- med ansökningen;
- 3) fastighet, där det med ansökningen avsedda området är beläget;

36 §.

2 mom. Ansökan om förrättning som avses i 1 mom. skall ingivas till bergmästaren. I ansökningen skall uppgivas:

- 1) sökandens namn, yrke, hemvist och postadress;
- 2) fastighet, församling och län, där det område är beläget som sökanden önskar få sig anvisat;
- 3) de personers — — — — —

eller förvaltaren.

2 mom. Ansökan om förrättning som avses i 1 mom. skall ingivas till bergmästaren. I ansökningen skall uppgivas:

- 1) sökandens namn, yrke, hemvist och postadress;
- 2) fastighet, där det område är beläget som sökanden önskar få sig anvisat;

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Vid ansökningsen — — — — — 26 § 3 mom. 1) sägs.
 Kostnaderna för — — — — — dessa kostnader.
 I övrigt — — — — — om utmålsförrättning.

44 §.

Den som — — — — — om ingivandet.

Anmälan bör innehålla noggranna uppgifter om tiden för fyndet, stället där fyndet gjorts med angivande av fastighet, församling och län där fyndplatsen är belägen samt utförliga uppgifter om fyndets beskaffenhet. Fyndplatsen bör angivas på karta jämte detaljskiss.

Anmälan bör innehålla noggranna uppgifter om tiden för fyndet, stället där fyndet gjorts med angivande av fastighet där fyndplatsen är belägen samt utförliga uppgifter om fyndets beskaffenhet. Fyndplatsen bör angivas på karta jämte detaljskiss.

51 §.

Över gruva som är under arbete skall i minst tre exemplar upprättas fullständig och noggrann gruvkarta. Alla nya gruvarbeten böra inmätas och inläggas å kartan sist inom påföljande årets utgång. Av kartan skall ett exemplar finnas vid gruvan samt ett exemplar insändas till bergmästaren och ett till kommerskollegium.

Över gruva som är under arbete skall upprättas fullständig och noggrann gruvkarta. Kartan skall förvaras hos koncessionsinnehavaren och fortlöpande kompletteras av denne. Utdrag av kartan skall insändas till kommerskollegium. I den utsträckning bergmästaren påfordrar skall utdrag insändas även till honom.

Upprättande av gruvkarta så ock komplettering av sådan karta skall verkställas av bergsstatstjänsteman eller annan, som av kommerskollegium förklarats behörig att verkställa gruvmätningar. Kostnaderna för upprättandet av kartan samt kompletteringen av det vid gruvan förvarade exemplaret skola gäldas av koncessionsinnehavaren. Denne är även skyldig att tillhandahålla erforderligt material för komplettering av de exemplar av kartan vilka förvaras av bergmästaren och kommerskollegium.

Upprättande av gruvkarta så ock komplettering av sådan karta skall verkställas av bergsstatstjänsteman eller annan, som av kommerskollegium förklarats behörig att verkställa gruvmätningar. Kostnaderna för upprättandet och kompletteringen av kartan samt för verkställandet av utdrag som ovan nämnts skola gäldas av koncessionsinnehavaren.

Närmare föreskrifter om kartans upprättande och komplettering meddelas av kommerskollegium.

Närmare föreskrifter om kartans upprättande och komplettering samt om verkställande av utdrag av kartan och utdrags insändande till kommerskollegium meddelas av kollegium.

52 §.

Försummar koncessionsinnehavaren vad i fråga om kartas upprättande och komplettering är föreskri-

Försummar koncessionsinnehavaren vad i fråga om gruvkarta och utdrag därav är föreskrivet, äger

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

vet, äger bergmästaren förelägga honom, vid vite ej överstigande femhundra kronor, att inom viss tid antingen *inkomma med karta* eller ock lämna erforderligt förskott för arbetets utförande genom bergmästarens försorg.

bergmästaren förelägga honom, vid vite ej överstigande femhundra kronor, att inom viss tid antingen *fullgöra sina åligganden i dessa avseenden* eller ock lämna erforderligt förskott för arbetets utförande genom bergmästarens försorg.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

Propositionens tillkomsthistoria m. m.

Beträffande propositionens tillkomsthistoria och innehållet i gällande regler om rätten till salt-, olje- och gasfyndigheter får utskottet hänvisa till propositionen s. 13—18.

Huvuddragen i förslaget

I propositionen redogöres s. 18—22 för äldre framställning om ändring i förevarande hänseende av stenkolslagen samt för innehållet av den i ämnet upprättade departementspromemorian och av remissyttrandena däröver. Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande.

De nuvarande bestämmelserna om eftersökande och bearbetning av salt-, olje- och gasfyndigheter, vilka såsom förut berörts är intagna i stenkolslagen, har ansetts vara behäftade med brister i olika hänseenden. Den viktigaste anmärkningen går ut på att de icke medger en efter moderna metoder driven prospekteringsverksamhet. Denna anmärkning synes mig vara befogad. Stenkolslagen som, tillkommen redan år 1886, är en av de äldre lagarna i sitt slag i Europa framstår i sin helhet såsom tämligen föråldrad såväl till sin allmänna uppläggning som med avseende på ett flertal detaljer. Detta förhållande torde vara särskilt olägligt, när det gäller att efterforska och nyttiggöra salt-, olje- och gasfyndigheter. En revision av stenkolslagens bestämmelser om sådana fyndigheter bör därför komma till stånd.

Såsom anförts i den promemoria i ämnet, som upprättats inom justitiedepartementet, skulle det i och för sig vara motiverat att — på sätt redan tidigare skett i fråga om reglerna om uranfyndigheter — ur stenkolslagen bryta ut reglerna om salt-, olje- och gasfyndigheter och intaga dem i en särskild lag. Med hänsyn till att det ansetts önskvärt att snabbt genomföra vissa lagändringar på ifrågavarande område, ett önskemål som betonats även under remissbehandlingen av promemorian, torde dock en sådan mera ge-

nomgripande revision knappast kunna komma i fråga med omedelbar verkan. Vidtages vissa mindre genomgripande lagändringar nu, utesluter detta emellertid icke att en mera omfattande revision av bestämmelserna bör kunna övervägas vid ett senare tillfälle. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag såsom i annat sammanhang anmärkts ämnar hemställa om bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för en grundlig översyn av den nu gällande gruvlagen. Vid denna torde bl. a. få prövas, om det inmutningsförfarande, som nu är föreskrivet i gruvlagen, bör ersättas med ett koncessionsförfarande. I samband med denna prövning lärer det visa sig erforderligt att till övervägande upptaga också frågan om behovet av en grundlig reformering på stenkolslagens område.

Det förslag, som framlagts i departementspromemorian, avser vissa punktvisa justeringar i stenkolslagens bestämmelser, främst dem som gäller efterforskande och bearbetning av salt-, olje- och gasfyndigheter. Syftemålet med ändringarna är att förbättra de rättsliga förutsättningarna för sådana åtgärder. Förslaget har i det stora hela hälsats med tillfredsställelse i de yttranden som avgivits över promemorian och synes mig vara väl ägnat att läggas till grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet på området. I enlighet med vad i promemorian förordats bör sålunda möjligheter, som nu icke står till buds, öppnas att begränsa koncession avseende salt, olja eller gas till att avse allenast efterforskande och undersökning av dylik fyndighet och, i samband med sådan begränsning, till att gälla under viss, särskilt angiven tid. Vidare bör koncessionsområdena för dessa fyndigheter göras större än som är tillåtet enligt gällande föreskrifter. Stenkolslagens regler om arbetskyldighet bör icke tillämpas å de koncessioner, om vilka nu är fråga. De bör ersättas med mera allmänt hållna bestämmelser om befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter beträffande undersökningsarbeten, som koncessionsinnehavaren skall ha att utföra för att den rätt som grundas på koncessionen skall bestå. En annan icke oväsentlig punkt, där en lagändring med hänsyn till nuvarande bestämmelsers stränghet framstår som påkallad, avser föreskrifterna om koncessionssökandens skyldighet att i koncessionsärendet förebringa fastighetsförteckning och karta över det område ansökningen avser. De lagändringar, som i detta och övriga hänseenden förordas i promemorian, synes böra genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

Med anledning av vad i ett remissyttrande framhållits om risken för grundvattenföroreningar genom utvinning av speciellt olja vill jag framhålla, att koncessionsinnehavare redan enligt gällande lagstiftning lärer vara skyldig att beakta denna risk och iakttaga de försiktighetsmått, som skäligen föranledes av omständigheterna (se 2 kap. 58 § vattenlagen ävensom SOU 1960: 38, vari en skärpning av ifrågavarande bestämmelse föreslagits).

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har kammarkollegiet i sitt remissyttrande kommit in på frågan om rätten till utvinning från vattentäckt område av mineral som avses i stenkolslagen. Till denna fråga är jag icke beredd att taga ståndpunkt nu. Anledning torde finnas att återkomma därtill

i samband med behandlingen av det förslag till lagstiftning om äganderätten till de allmänna vattenområdena, som kollegiet genom beslut av Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 fått i uppdrag att framlägga, ävensom vid prövningen framdeles av fråga om ett godkännande från svensk sida av 1958 års Genèvekonvention angående kontinentalsockeln.

Utöver den i departementspromemorian behandlade frågan om ändrad lagstiftning angående eftersökande och bearbetning av salt-, olje- och gasfyndigheter m. m. behandlas, såsom jag inledningsvis anmärkt, i förevarande sammanhang också en framställning från kommerskollegium angående vissa frågor, som berör såväl stenkolslagen som gruvlagen och uranlagen utan att dock äga samband med de ändringar i förstnämnda lag, som förordats i departementspromemorian. Samtidigt har jag, såsom ävenledes tidigare har berörts, till behandling upptagit den av malmutredningen för Norrbotten väckta frågan om ändring i gruvlagens regler om byggnad, tomtplats och trädgård såsom inmutningshinder, en fråga som icke heller den har direkt samband med förslagen i promemorian.

Dessa ändringsförslag liksom förslagen i departementspromemorian behandlas närmare i den speciella motivering som lämnas i det följande.

De särskilda lagförslagen

Den följande framställningen har begränsats till att i huvudsak avse departementschefens uttalanden vid lagrådsremissen. Beträffande specialmotiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen s. 24—52.

Förslaget till lag om ändring i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m.

2 §.

I denna paragraf, vilken bl. a. innehåller föreskrift om de uppgifter som skall lämnas i koncessionsansökning, har kommerskollegium föreslagit en ändring. Härom må hänvisas till vad som anföres i det följande beträffande en motsvarande ändring i 6 § 2 mom. gruvlagen.

7 §.

Departementschefen. Några ändrade grunder för att skilja mellan flera koncessionssökande är jag icke beredd att föreslå. Liksom hittills bör således Kungl. Maj:t kunna, oberoende av tidsprioriteten, bestämma vilken av sökandena, vare sig de är jordägare, upptäckare eller andra, som skall äga företräde. Får annan än upptäckaren koncession, bör upptäckaren även framdeles vara berättigad till ersättning enligt samma regler som nu gäller. En ny ordning för ersättningens bestämmande synes dock önskvärd. Vad i detta hänseende förordats i departementspromemorian innebär, att ersättningsfrågan, om överenskommelse icke träffas, får avgöras av domstol eller skiljemän, varigenom den risk för försening av koncessionsfrå-

gans avgörande, som nuvarande regler innebär, faller bort. Vid remissbehandlingen har icke från något håll bestritts, att en ändring är önskvärd, men däremot har lämpligheten av den lösning som förordats i promemorian ifrågasatts i ett par yttranden. Bl. a. har gjorts gällande, att ersättningsfrågan jämväl i fortsättningen bör prövas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning om än avgörandet icke träffas samtidigt som avgörandet i koncessionsfrågan. Den i departementspromemorian föreslagna ordningen för ersättningsfrågans behandling har emellertid redan accepterats i uranlagen för motsvarande situationer. Med hänsyn härtill anser jag mig böra biträda promemorians förslag på ifrågavarande punkt. Med anledning av vad som anförts i ett remissyttrande förordar jag emellertid den ändringen i förslaget, att ersättningsbestämmelsen skall upptagas såsom ett särskilt stycke i paragrafen.

11 §.

Såsom tidigare berörts åligger det koncessionsinnehavaren enligt 11 § i dess nu gällande lydelse att innan något arbete får påbörjas såsom pant för skada och intrång, som kan tillskyndas jordägare eller annan genom arbetet, hos länsstyrelsen nedsätta i penningar eller svenska statens eller allmänna hypoteksbankens obligationer 2 000 kronor samt därutöver, innan annat arbete än fyndighetens undersökning medelst borrhning får äga rum, ett belopp av 50 kronor för varje hektar av koncessionsområdet.

Departementspromemorian. Den något ålderdomliga bestämmelsen i 11 § är enligt vad i departementspromemorian uttalas mindre lämplig när fråga är om koncession för eftersökande och bearbetning av olje- och gasfyndigheter. Bearbetningen av dylika fyndigheter lär knappast medföra skador som är så mycket mera omfattande än skador till följd av eftersöknings- och undersökningsarbetena att en betydande skärpning av kravet på säkerhet under bearbetningsskedet kan anses motiverad. (Jfr betänkande och förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande av stenkolsfyndigheter, avgivna den 13 juni 1885 av därtill förordnade kommitterade, s. 55). Av större vikt i sammanhanget är emellertid enligt promemorian, att nuvarande bestämmelser kan leda till onödigt betungande förpliktelser för koncessionsinnehavaren, om stora koncessionsområden skapas. Med hänsyn härtill har i det vid promemorian fogade förslaget under 11 § upptagits en ny bestämmelse, delvis avfattad efter mönster av motsvarande föreskrifter i expropriations- och vattenlagarna. Enligt den föreslagna lydelsen blir koncessionsinnehavaren skyldig att, innan han får utföra arbete inom koncessionsområdet, ställa pant eller borgen för skadeersättningar till följd av arbetet. Något belopp för säkerheten har ej angivits i den föreslagna bestämmelsen. Däremot skall det enligt denna som regel ankomma på länsstyrelsen att pröva säkerheten. Prövning skall kunna underlåtas endast om säkerheten är godkänd av den, till vars förmån den ställes. Eftersom kretsen av de ersättningsberättigade sällan torde kunna bestämmas på förhand, lär det en-

ligt vad i promemorian uttalas endast undantagsvis vara möjligt att inhämta godkännande av säkerheten från sakägarsidan.

Departementschefen. Förslaget i departementspromemorian ger ej anledning till erinran. Paragrafen bör sålunda ändras i överensstämmelse med förslaget.

20 §.

Beträffande denna paragraf erfordras vissa ändringar av redaktionell natur, föranledda av ändringen i 11 §.

21 §.

Sedan ett år förflutit från koncessionens upphörande, äger enligt andra stycket i förevarande paragraf den som innehaft koncessionen att återbekomma så stor del av det enligt 11 § nedsatta beloppet som icke motsvarar anspråk på ersättningsskyldighet, varom tvist då kan vara anhängig. Enligt paragrafens fjärde stycke skall motsvarande gälla i det fall att koncessionsinnehavaren medgives att avstå från en del av koncessionsområdet.

Departementspromemorian. Enligt det vid departementspromemorian fogade förslaget skall, som konsekvens av den föreslagna ändringen i 11 §, det fjärde stycket i förevarande paragraf utgå och bestämmelsen i andra stycket om rätt för den som innehaft koncession att återbekomma en del av nedsatt belopp ersättas med ett stadgande om rätt att efter ett år från koncessionens upphörande återfå den enligt 11 § ställda säkerheten under förutsättning att alla tvister om dittills anhängiggjorda anspråk på ersättning visas ha blivit slutligen avgjorda.

Departementschefen. Paragrafen synes böra avfattas i enlighet med det förslag som upptagits i promemorian. Det av kommerskollegium i dess remissvar framförda önskemålet om rätt för den som innehaft koncession att — fastän alla ersättningsfrågor icke blivit avgjorda — efter viss tid återfå en del av den ställda säkerheten torde kunna tillgodoses inom ramen för stadgandet i förslagets 11 § om skyldighet för länsstyrelsen att pröva säkerhet, som ej är godkänd av den till vars förmån den ställes.

33 och 35 §§.

Departementspromemorian. De i 33 § andra stycket och 35 § angivna förseelserna skall enligt lagrummens lydelse medföra böter från och med 10 till och med 500 kronor. På grund av föreskrift i särskilda böteslagen den 24 september 1931, varigenom nämnda bötessatser upphörde att äga tillämpning, skall i dessa fall dagsböter ådömas. Den i 25 kap. 1 § andra stycket brottsbalken upptagna bestämmelsen att böter skall ådömas omedelbart i penningar, om visst högsta belopp ej över 500 kronor är utsatt för böterna, är ej avsedd att medföra att böter enligt bl. a. förevarande para-

grafer skall ådömas omedelbart i penningar (jfr prop. 1962: 10 s. C 224). De skall alltså fortfarande ådömas i dagsböter. För att förebygga misstag i detta hänseende torde enligt vad i departementspromemorian anförts lydelsen av paragraferna böra ändras.

Departementschefen. Vad i departementspromemorian föreslagits i detta hänseende ger ej anledning till erinran, varför paragraferna bör ändras på sätt föreslagits.

49 §.

Denna paragraf inleder de bestämmelser i lagen, som handlar enbart om saltfyndigheter. I första stycket upptages huvudbestämmelsen, enligt vilken det kräves koncession av Kungl. Maj:t för att få eftersöka och bearbeta fyndighet för tekniskt utvinnande av salt. Paragrafens andra stycke innehåller definitionen på begreppet saltfyndighet.

Departementschefen. Förslaget i departementspromemorian att koncession skall kunna begränsas till att avse endast eftersökande av saltfyndighet — liksom av olje- och gasfyndighet — samt, i samband med dylik begränsning, till att gälla under viss tid har genomgående lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Såsom i det föregående berörts kan jag för egen del biträda förslaget i denna del. Föreskrifter om dessa begränsningsmöjligheter bör i överensstämmelse med vad som föreslagits i promemorian meddelas i första stycket av förevarande paragraf.

Enligt förslaget skall Kungl. Maj:t icke vara bunden av särskild lagbestämmelse att till innehavare av bearbetningskoncession för en fyndighet utse den som innehar koncession avseende eftersökande och undersökning av samma fyndighet. Samtidigt har emellertid framhållits i promemorian, att det ligger i sakens natur att innehavare av koncession som sist nämnts ligger närmast till att erhålla också bearbetningskoncessionen under förutsättning att han uppfyller lagens förutsättningar, d. v. s. om han kan utnyttja fyndigheten till gagn för orten och det allmänna. I ett par remissyttranden har emellertid som förut nämnts förordats, att man här liksom i flera andra europeiska länder skulle stimulera prospekteringsverksamheten genom att ge obligatoriskt företräde för den som tidigare fått koncession avseende eftersökande och undersökning att utnyttja de resultat som hans undersökning kan ge. För egen del är jag närmast beredd att biträda den ståndpunkt, som intagits i departementspromemorian. För en sådan lösning talar, att man därigenom skulle vinna god överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i uranlagen (se 29 § nämnda lag). Att frånvaron av en föreskrift i lagen om obligatoriskt företräde skulle hämma prospekteringsviljan synes mig icke vara att befara. Regeln i 7 § om ersättning åt upptäckare av fyndighet är ägnad att motverka olägenheter i detta hänseende. I sammanhanget måste också följande omständigheter beaktas. Även om innehavaren av en koncession avseende eftersökande och undersökning icke i lagen uttryckligen tillerkänts företrädesrätt till be-

arbetskoncessionen, bör hans intresse i koncessionsärendet enligt min mening vinna synnerligt beaktande. Bearbetningskoncessionen bör sålunda som regel tillfalla honom, om han genomfört eftersöknings- och undersökningsarbetena på ett sätt som ur det allmännas synvinkel framstår som förtjänstfullt och han tillika bedömes äga förutsättning att exploatera fyndigheten till gagn för orten och det allmänna, vari bl. a. torde ligga att han skall ha nödiga resurser för att utföra det arbete som avses med koncessionen. Självfallet måste det dock finnas möjlighet att lämna koncessionen till innehavaren av koncession på ett närbeläget område, om det ur allmän synpunkt är fördelaktigt att båda koncessionerna innehas av samma person eller företag. Jag vill dessutom i detta sammanhang betona, att jag anser det angeläget att de synpunkter som skall beaktas i ärende om bearbetningskoncession i möjlig mån beaktas redan vid prövningen av ansökning om koncession avseende eftersökande och undersökning. Härigenom vinnes uppenbarligen att sökanden, sedan hans ansökning beviljats, med större säkerhet kan påräkna att komma i åtnjutande jämväl av bearbetningskoncession, om fråga därom skulle bli aktuell. Dock måste man uppmärksamma den särställning som intages av dem vilka bedriver prospekteringsarbete i avsikt icke att själva exploatera eventuella fynd utan att mot ersättning tillhandahålla annan fynden. I sådana fall kan det icke gärna komma i fråga att redan i samband med den första koncessionsprövningen försöka bedöma sökandens kvalifikationer att få bearbetningskoncession. (Jfr prop. 1960: 160 s. 83.)

Som tidigare anmärkts framgår otvetydigt av förarbetena till 49 § att lagens bestämmelser äger tillämpning på saltfyndigheter, vare sig saltet förekommer i fast eller flytande form. Med hänsyn härtill torde det icke vara nödvändigt att i enlighet med ett vid remissbehandlingen framlagt förslag komplettera paragrafens andra stycke med en särskild föreskrift om att ett utnyttjande av saltfyndigheter i lösningar är underkastat koncessionstvång.

Jag delar den i departementspromemorian uttalade uppfattningen, att gällande bestämmelser om arbetsskyldighet såvitt dessa avser salt-, olje- och gaskoncessioner kan leda till onödigt betungande åligganden för koncessionsinnehavarna samtidigt som de icke tillfredsställer kraven från det allmännas sida på en geologiskt-tekniskt lämpligt upplagd undersökning av koncessionsområdet. De bör därför upphävas såvitt avser koncession för de nämnda mineralen och ersättas med regler som ger utrymme för ett fritt lämplighetsbedömande i det särskilda fallet.

Enligt förslaget i departementspromemorian skall Kungl. Maj:t vid meddelande av koncession bestämma, i vilken omfattning fyndigheter skall eftersökas och undersökas för att den rätt som grundas på koncessionen skall bestå, med rätt för Kungl. Maj:t att senare meddela ändrade bestämmelser i detta hänseende. Mot detta förslag, som alltså icke innefattar befogenhet för Kungl. Maj:t att föreskriva skyldighet för koncessionsinne-

havare att bearbeta en fyndighet, har kommerskollegium i sitt remissyttrande bl. a. anmärkt, att såväl den som erhållit undersökningskoncession som innehavare av bearbetningskoncession kan väntas komma att i eget intresse genomföra önskvärda undersökningar. I stället för bestämmelser om eftersöknings- och undersökningsskyldighet bör enligt kollegiets mening upptagas en bestämmelse av liknande innebörd som den i 31 § andra stycket uranlagen. Bestämmelsen bör sålunda enligt kollegium innehålla bemyndigande för Kungl. Maj:t att, när skäl är därtill, vid meddelande av koncession eller senare bestämma i vilken omfattning arbete skall bedrivas.

Enligt min mening torde i regel icke föreligga något intresse från det allmännas sida att tvinga fram *bearbetning* av fyndigheter, om vilka nu är fråga. Däremot anser jag det påkallat att Kungl. Maj:t skall kunna meddela föreskrifter om *undersökningar*. I varje fall när det är fråga om andra än kortvariga koncessioner avseende eftersökande och undersökning av fyndighet, måste det nämligen vara av vikt att undersökning av koncessionsområdena sker i den utsträckning som är påkallad av bl. a. geologiska skäl. Den omständigheten att koncessionsinnehavare kan väntas finna det med sina egna intressen förenligt att utföra erforderliga undersökningsarbeten bör ej betaga Kungl. Maj:t möjligheten att ställa koncessionsinnehavaren inför valet att antingen genomföra undersökningen i en från allmän synpunkt godtagbar omfattning eller avstå från sin rätt enligt koncessionen. På grund härav förordar jag att tredje stycket i förevarande paragraf avfattas i överensstämmelse med förslaget i departementspromemorian, dock med sådan jämkning att av stadgandet framgår, att meddelandet av föreskrifter av här avsedd innebörd ej är obligatoriskt.

I departementspromemorian har föreslagits, å ena sidan att ett åsidosättande av föreskrift, meddelad med stöd av tredje stycket i förevarande paragraf, skall kunna leda till koncessionens förverkande (50 § 4 mom. andra stycket) och å andra sidan att Kungl. Maj:t skall äga återkalla koncession, om synnerliga skäl är därtill (fjärde stycket i förevarande paragraf). Enligt min mening bör man lämpligen sammanföra de båda stadgandena och — efter mönster av bestämmelsen i 33 § uranlagen — medgiva Kungl. Maj:t befogenhet att återkalla koncession såväl om föreskrift enligt tredje stycket åsidosatts som eljest, om synnerliga skäl föreligger. En bestämmelse av detta innehåll synes kunna upptagas i 49 § fjärde stycket. Med anledning av vad som anförts i ett remissyttrande vill jag samtidigt betona, att återkallelse med stöd av den föreslagna bestämmelsen icke bör ske så att koncessionsinnehavaren åsamkas en oberättigad förlust utan endast vid försummelse från hans sida eller när koncessionen icke utnyttjats under längre tid och godtagbara skäl härför icke anföres. Om en fyndighet icke tillgodogöres därför att rådande konjunkturen icke medger ett ekonomiskt utnyttjande av densamma eller därför att koncessionsinnehavaren önskar hålla fyndigheten i reserv för beredskapsändamål eller

i enlighet med ett långsiktigt exploateringsprogram, torde underlåtenheten att för tillfället utnyttja koncessionen icke böra föranleda koncessionens återkallande.

50 §.

I enlighet med vad i departementspromemorian föreslagits, torde denna paragraf böra ändras till att omfatta fyra moment, innehållande vissa särregler beträffande saltfyndigheter utöver dem som föreslagits skola intagas i 49 §.

1 mom.

Departementschefen. Hänvisningen i momentets första stycke torde kunna avfattas i enlighet med förslaget i departementspromemorian. Såsom jag tidigare framhållit bör reglerna om arbetsskyldighet icke tillämpas beträffande koncession för utvinnande av salt och någon hänvisning till bestämmelserna i 26—31 §§ om arbetsskyldighet och befrielse från sådan skyldighet, s. k. vilostånd, bör således icke ske. Av det sagda följer även, att föreskriften i 8 § att i koncession skall utsättas den årliga arbetsskyldighet koncessionens innehavare minst skall fullgöra icke kommer att behöva tillämpas beträffande saltfyndigheter. Att tynga lagtexten med ett särskilt påpekande härom synes ej böra komma i fråga och har ej heller skett i motsvarande bestämmelse i 57 § första stycket, som avser koncession för utvinnande av olja ur alunskiffer.

Beträffande de bestämmelser om lättnader i utredningshänseende, som för koncession avseende fyndighets eftersökande och undersökning upptagits i momentets andra stycke i promemoriaförslaget, har såsom framgår av den föregående redogörelsen vid remissbehandlingen föreslagits dels ytterligare lättnader i karteringsskyldigheten, dels viss skärpning i fråga om skyldigheten att förebringa fastighetsutredning. Enligt min mening skulle de förordade kompletteringarna av kartbestämmelserna — ehuru i och för sig rimliga — göra stadgandet alltför svåröverskådligt. Önskemålet beträffande fastighetsutredningen — avseende en redovisning av fastigheterna inom vissa koncentrerade undersökningsområden — synes mig redan vara tillgodosett genom förslaget att karta enligt 2 § andra stycket, varav bl. a. skall framgå befintliga fastighetsgränser och fastigheternas registerbeteckningar, alltid skall upprättas över koncessionsområdet eller erforderlig del därav, innan område må anvisas i dagen enligt 12 § eller arbete för fyndighets undersökning medelst borring må påbörjas. Jag förordar att ifrågavarande bestämmelser upptages i momentets andra stycke i överensstämmelse med förslaget i promemorian.

2 mom.

Departementschefen. I överensstämmelse med förslaget i departementspromemorian, som i denna del godtagits av alla remissinstanser utom en, synes maximiarealen för koncessionsområde avseende saltfyndighet — lik-

som för koncessionsområde avseende olje- och gasfyndigheter — böra bestämmas till 10 000 hektar.

Med anledning av vad en remissinstans anfört torde böra betonas att, om koncessionsområde bringas att sammanfalla med kommuns område eller med annan administrativ indelningsenhet, t. ex. jordregistersocken, den tidpunkt måste anges till vilken indelningen hänför sig.

3 mom.

I enlighet med förslaget i departementspromemorian torde i första stycket av detta moment böra upptagas bestämmelse om skyldighet för koncessionsinnehavare att upprätta karta över undersökningsarbete och bearbetning av fyndighet. Bestämmelsen ersätter nu gällande hänvisning till 41 §, som handlar om gruvkarta. I andra stycket bör efter mönster av stadgande i 55 § uranlagen upptagas bestämmelse om skyldighet för koncessionsinnehavaren att låta SGU eller annan myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer följa arbetet genom geologisk sakkunskap.

4 mom.

I detta moment bör upptagas straffbestämmelser, som i departementspromemorian äger motsvarighet i första stycket av samma moment.

51 §.

Förevarande paragraf är den första av dem som handlar om olje- och gasfyndigheter. På samma skäl, som föranlett de föreslagna tilläggen i 49 § första stycket, bör vid 51 § första stycket fogas en bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att begränsa koncession till att avse allenast eftersökande och undersökning av fyndighet och, i samband med dylik begränsning, till att gälla under viss tid, som skall anges i koncessionen. Nämnade tillägg torde böra föranleda en jämkning i paragrafens andra stycke.

52 §.

Hänvisningen i denna paragraf torde böra ändras så att samma bestämmelser kommer att gälla beträffande olje- och gasfyndigheter som beträffande saltfyndigheter. Därigenom blir det möjligt att meddela likalydande bestämmelser för koncessioner beträffande fyndigheter av båda slagen.

53 och 54 §§.

Dessa paragrafer, av vilka den första handlar om arbetskyldighet och den senare om borrhålskartor, torde böra upphävas.

Övergångsbestämmelserna

Departementschefen. Den nya lagen torde — liksom lagarna om ändring i gruvlagen och i uranlagen — böra träda i kraft den 1 januari 1964.

Övergångsbestämmelserna bör enligt min mening i tydlighetens intresse givas den avfattning, som föreslagits i departementspromemorian.

Förslaget till lag om ändring i gruvlagen den 3 juni 1938 (nr 314)

5 §.

De inskränkningar i inmutningsrätten som föreskrives i denna paragraf innebär, att inmutningspunkten icke får förläggas inom vissa i paragrafen angivna områden och att, om hinder berör en del av inmutningscirkeln, det inmutade området icke får omfatta sådan del. Enligt 5 § 6) får i princip inmutningspunkten icke ligga på eller det inmutade området omfatta område beläget på mindre avstånd än 100 meter, i horisontalplanet räknat, från byggnad som är avsedd att stadigvarande användas till bostad, eller från annan åbyggnad, där den är uppförd vid gård, eller från tomtplats eller trädgård vid bostadsbyggnad som nyss nämnts. Av förarbetena till bestämmelsen framgår, att man avsett att därigenom bereda skydd för »hus och hem». Allmänna byggnader, exempelvis skolor och kommunalhus, torde sålunda icke omfattas av bestämmelsen, i den mån de icke tillika är att anse som boningshus. Från skyddet är vidare uteslutna sport- och sommarstugor samt andra boningshus, som ej är avsedda att stadigvarande användas till bostad. Enligt uttrycklig bestämmelse i paragrafen skall under byggnad, varom nu är fråga, ej innefattas byggnad, som är belägen på inmutat eller utmåslagt område, vartill gruvrätten äger bestånd.

Det hinder varom nu är fråga kan undanröjas genom medgivande av ägare och eventuell nyttjanderättshavare. I olikhet med vad som gäller enligt bl. a. 5 § 1) och 2) har Kungl. Maj:t icke i detta fall tillerkänts någon dispensrätt. Kan medgivande ej erhållas från vederbörande rättsinnehavare, blir hindret sålunda absolut.

Departementschefen. I likhet med utredningen och de flesta remissinstanserna anser jag det vara av värde att i gruvlagen intages en bestämmelse om befogenhet för Kungl. Maj:t att, när synnerliga skäl föreligger, medgiva undantag från det i förevarande paragraf under 6) upptagna hindret mot inmutning inom område på mindre avstånd än 100 m. från bostad, tomt eller trädgård. Genom en sådan dispensregel, som kan få betydelse såväl i Norrbotten som på andra håll i vårt land, skapas förutsättningar för större smidighet och planmässighet vid tillgodogörandet av mineralfyndigheter, som avses i gruvlagen.

Såsom utredningen anmärkt torde utan särskilt stadgande vid dispensen kunna knytas de inskränkande villkor, som må finnas påkallade (jfr prop. 1952: 17 s. 38).

6 §.

2 mom.

I ansökning om inmutningsrätt skall enligt 3) i detta moments nu gällande lydelse uppgivas bl. a. fastighet, församling och län, där det med ansökningen avsedda området är beläget.

Departementschefen. I en korrekt fastighetsangivelse får anses ingå uppgift såväl om det s. k. registerområdet, d. v. s. socken, stad, köping m. m., som angående län. I överensstämmelse med avfattningen av liknande bestämmelser i annan, gruvlagstiftningen närstående lagstiftning — jämför exempelvis 11 kap. 27 § 2 mom. vattenlagen och 18 § lagen om enskilda vägar — synes med hänsyn härtill i förevarande hänseende behöva stadgas endast att i ansökningen skall uppgivas fastighet, där det med ansökningen avsedda området är beläget.

3 mom.

Detta moment torde böra ändras redaktionellt med anledning av ändringen i 5 §.

21 §.

Denna paragraf innehåller i 1 mom. föreskrift om de uppgifter som skall lämnas i ansökning om utmål. Föreskriften torde böra ändras i överensstämmelse med vad som föreslagits i fråga om 6 § 2 mom.

74 §.

I förevarande paragraf meddelas bestämmelser om gruvkarta. Enligt dessa bestämmelser, som i huvudsak överensstämmer med motsvarande föreskrifter i 1884 års gruvestadga, skall fullständig och noggrann gruvkarta upprättas i tre exemplar, av vilka ett skall finnas vid gruvan, ett insändas till bergmästaren och ett till kommerskollegium. Alla nya gruvarbeten bör inmätas och inläggas på kartan sist inom påföljande årets utgång. Närmare föreskrifter om kartans upprättande och komplettering meddelas av kommerskollegium. Detta har senast skett genom kollegiets gruvkartekungörelse den 4 november 1960.

Departementschefen. I likhet med kommerskollegium anser jag det önskvärt, att gruvlagens bestämmelser om gruvkartor anpassas till de praktiska förhållandena och till kartteknikens utveckling. Därigenom kan förfarandet med kartornas upprättande och komplettering rationaliseras till förmån såväl för gruvinnehavarna som för kommerskollegium. Självfallet måste emellertid även framdeles höga krav ställas på kartmaterialets tekniska kvalitet och kartornas hållbarhet. Närmare föreskrifter i dessa hänseenden torde icke böra meddelas i lagen utan liksom hittills av kommerskollegium. Detsamma bör gälla i fråga om de nya gruvkarteutdragen och insändandet av utdragen till kommerskollegium. Jag vill i detta sammanhang understryka, att reformen icke bör leda till att kommerskollegiets kartbestånd i framtiden hålles mindre aktuellt än med nuvarande bestämmelser.

Förevarande paragraf torde i huvudsak kunna givas den utformning som enligt vad tidigare nämnts föreslagits av kommerskollegium. Med anledning

av vad som anförts i några remissyttranden torde emellertid böra föreskrivas, att gruvkarta skall förvaras hos gruvinnehavaren i stället för vid gruvan. Vidare torde det såsom länsstyrelsen i Norrbottens län förordnat böra överlåtas åt kommerskollegium att med stöd av paragrafens sista stycke i den föreslagna nya lydelsen meddela erforderliga anvisningar om behörighet att verkställa utdragen av gruvkartan.

75 §.

Beträffande denna paragraf föreslås en ändring av redaktionell natur, föranledd av ändringen i 74 §.

Förslaget till lag om ändring i uranlagen den 2 december 1960 (nr 679)

I enlighet med vad som föreslagits i kommerskollegiets förutnämnda skrivelse den 25 februari 1963 torde ändringar böra företagas dels i 5 § 2 mom., 26 § 2 mom., 36 § 2 mom. och 44 §, dels ock i 51 och 52 §§ uranlagen. Här om må hänvisas till vad som tidigare anförts beträffande motsvarande ändringar dels i 6 § 2 mom., dels ock i 74 och 75 §§ gruvlagen.

Lagrådsbehandlingen

Lagrådet har lämnat det dit remitterade förslaget till ändring i uranlagen utan erinran samt mot de två övriga förslagen framställt vissa anmärkningar, vilka beaktats vid förslagets slutliga utformning.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de genom propositionen framlagda lagförslagen och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr
176.

Stockholm den 28 november 1963

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Lindahl*, Ebbe Ohlsson, Kristiansson, Knut Johansson, Georg Carlsson, Åkesson och Herbert Larsson*;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp, Wachtmeister, Johansson i Öckerö*, Persson i Tandö, Svenning*, Hamrin i Kalmar*, Svansson och Mattsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.